Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 2.02.2024 www.osw.waw.pl

Czeski przetarg jądrowy: więcej bloków, ale bez Amerykanów

Krzysztof Dębiec

31 stycznia czeski rząd przyjął aneks do dokumentacji przetargowej dotyczącej rozbudowy krajowej energetyki jądrowej (zob. *Czeska rozgrywka jądrowa na ostatniej prostej*), który zawiera zaproszenie dla francuskiego koncernu EDF i południowokoreańskiego KHNP do złożenia do 15 kwietnia br. wiążących ofert na budowę czterech bloków w czeskich elektrowniach jądrowych. Obie spółki złożyły już wiążące oferty na postawienie bloku nr 5 EJ Dukovany oraz niewiążące na budowę kolejnych trzech (nr 6 w EJ Dukovany oraz nr 3 i 4 w EJ Temelín). Władze uzasadniły swoje posunięcie znaczną oszczędnością w przypadku jednoczesnego zamówienia czterech bloków (ok. 25% na jednym), na co wskazywały analizy niewiążących ofert. Przesunięciu uległy też terminy związane z procesem przetargowym: rozpatrujący oferty koncern ČEZ, który miał pierwotnie przedstawić rządowi rekomendację w sprawie wyboru zwycięskiego oferenta do połowy lutego, ma teraz na to czas do końca maja. Rząd ma zatwierdzić decyzję w ciągu miesiąca od jej otrzymania, a do marca 2025 r. mają zostać przygotowane umowy z przyszłym dostawcą bloków. Z uwagi na niespełnienie wymogów formalnych, w tym brak wiążącej oferty na budowę bloku nr 5 EJ Dukovany, zaproszenia nie skierowano do amerykańsko-kanadyjskiej spółki Westinghouse.

Komentarz

- Pominięcie koncernu Westinghouse w dalszej części przetargu stanowi duże zaskoczenie dla czeskiej opinii publicznej. Dzień przed decyzją rządu Amerykanie podpisali ze Stowarzyszeniem Energetyki Czeskiej umowę o możliwym zaangażowaniu czeskich firm nie tylko w rozbudowę krajowej energetyki jądrowej, lecz także w projekty Westinghouse'u w Polsce, Bułgarii czy na Ukrainie. Amerykańsko-kanadyjski gigant uchodził za faworyta jako jedyny z oferentów, który już produkuje bloki o wymaganej mocy (1000–1200 MW). Najnowsze doniesienia medialne sugerują, że mając świadomość silnej pozycji, wzmacnianej perspektywami kontraktów w innych państwach regionu, koncern nie przejawiał determinacji w swych działaniach w Czechach. Już we wrześniu ub.r. na jego życzenie ČEZ wydłużył termin zgłaszania ofert o prawie miesiąc, a Westinghouse – mimo jasnego wymogu ze strony Pragi – nie przedstawił wiążącej oferty. Być może obawiał się o własną zdolność do terminowej realizacji zamówienia w obliczu innych, większych kontraktów w regionie.
- Obecnie faworytem jest oferta francuska, której wybór poniekąd strategicznie równoważyłby zakup 24 myśliwców F-35 na bazie umowy międzyrządowej z administracją amerykańską – to największy kontrakt zbrojeniowy w historii Czech. Choć oferta koreańska uchodzi w przetargu za najkorzystniejszą cenowo i technologicznie bardziej zaawansowaną od francuskiej, to KHNP ma nierozwiązane spory prawne z

Westinghouse'em dotyczące własności intelektualnej na polu energetyki jądrowej (ostateczny wyrok trybunału arbitrażowego spodziewany jest dopiero pod koniec 2025 r.). W czeskich mediach akcentuje się, że wybór EDF utrwaliłby więzi z sojusznikiem z NATO i UE, a wstawiennictwo Paryża byłoby pomocne w notyfikacji kolejnych bloków w Komisji Europejskiej (w związku z koniecznością wykorzystania pomocy publicznej). Paryż i Praga już teraz łączą swe działania w UE na rzecz uznania energetyki jądrowej za równie „czystą" jak OZE.

- Decyzja o przyspieszeniu rozbudowy energetyki jądrowej (cztery bloki jądrowe zamiast jednego) wynika z oczekiwanego skokowego zwiększenia zapotrzebowania na prąd i zyskała pochwałę głównej siły opozycyjnej w Czechach – ANO. Według krajowej strategii klimatyczno-energetycznej popyt na energię elektryczną wzrośnie do 2050 r. względem aktualnego zapotrzebowania o dwie trzecie, do poziomu 100 TWh. Prognoza ta uwzględnia perspektywę rozwoju elektromobilności, postępującą elektryfikację ciepłownictwa i wyłączanie źródeł węglowych – zgodnie z przewidywaniami rządu z obecnie działających siłowni w połowie stulecia w użyciu pozostanie jedynie EJ Temelín. Wsparcie ANO ma duże znaczenie w świetle spodziewanej zmiany władzy po wyborach parlamentarnych jesienią 2025 r.